

en udlænding, der ikke har de fornødne midler til sit underhold, skal hjemsendes.

Efter sin ordlyd har den gældende bestemmelse i udlændingelovens § 18 alene direkte betydning for udlændinge, der er meddelt opholdstilladelse. Indenrigsministeriet (i dag Integrationsministeriet) har imidlertid antaget, at bestemmelsen tillige har virkning for udlændinge, der har ret til ophold her i landet uden en sådan tilladelse, herunder f.eks. nordiske statsborgere, der efter udlændingelovens § 1 har ret til ophold her i landet uden opholdstilladelse. Højesteret har ved dom af 31. maj 2001 tiltrådt denne retsopfattelse.

Det foreslås, at bestemmelsen præciseres i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2.

8. Forholdet til internationale konventioner

8.1. Øget adgang til frihedsberøvelse af afviste asylansøgere

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention fastslår i artikel 5, stk. 1, retten til personlig frihed som en grundlæggende ret, hvori der kun kan ske indgreb i nogle nærmere opregnede tilfælde og kun, hvis indgrebet er foretaget i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde. De opregnede tilfælde i artikel 5, stk. 1, litra a-f, er udtømmende angivet. Det vil være konventionsmedholdeligt, hvis en frihedsberøvelse, der er foretaget i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde, falder ind under blot ét af de opregnede tilfælde.

Ifølge *Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 1, litra b*, og den praksis, der knytter sig til bestemmelsen, er frihedsberøvelse tilladt for at sikre opfyldelsen af en ved lov foreskrevet forpligtelse, der endnu ikke er efterlevet, og som utrykkeligt påhviler den pågældende person. Det er endvidere en betingelse, at frihedsberøvelse er et egnet middel til at sikre opfyldelsen.

Indgreb efter artikel 5, stk. 1, litra b, kan kun ske med henblik på at fremtvinge opfyldelse af forpligtelsen, og det må antages at være i strid med bestemmelsen at frihedsberøve ud over det tidspunkt, hvor forpligtelsen er efterlevet. Det må derfor antages, at frihedsberøvelsen skal ophøre, når den forpligtelse, der søges gennemtvunget, er efterlevet.

Det bemærkes herved, at en udlænding alene kan frihedsberøves efter den ved lovforslagets § 1, nr. 12, foreslåede bestemmelse i § 36, stk. 5, hvis politiet klart over for udlændingen kan angive, hvilken oplysning udlændingen skal give, eller hvilken handling

udlændingen skal udføre, og udlændingen nægter at medvirke hertil. Det er endvidere en forudsætning, at sådanne oplysninger eller handlinger må anses for at være af væsentlig betydning for politiets mulighed for at drage omsorg for udlændingens udrejse. Det følger heraf, at så snart udlændingen afgiver den påkrævede oplysning eller udfører den påkrævede handling, skal frihedsberøvelsen ophøre og udlændingen løslades. Bestemmelsen skal således ses i sammenhæng med den oplysnings- og handlingsforpligtelse, der efter udlændingelovens § 40, stk. 3, 1. pkt., påhviler en udlænding i udsendelsesposition.

Frihedsberøvelse efter den foreslåede bestemmelse i § 36, stk. 5, sker således med henblik på at sikre udlændingens medvirken til opfyldelse af forpligtelsen efter udlændingelovens § 40, stk. 3, 1. pkt., hvilket må antages at være i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 1, litra b.

Ifølge *Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 1, litra f*, er det endvidere i overensstemmelse med konventionen at frihedsberøve en person, ”mod hvem der tages skridt til udvisning”, jf. f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse i Chahal mod UK (dom af 15. november 1996).

Det bemærkes i den forbindelse, at udvisningsbegrebet efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention er bredere end det danske udvisningsbegreb efter den gældende udlændingelov, der alene omfatter situationer, hvor der til udvisning er knyttet et indrejseforbud. Konventionens udvisningsbegreb antages således tillige at omfatte tilfælde, hvor en afvist asylansøger udsendes (tvangsmæssigt) af landet.

De ved lovforslagets § 1, nr. 12, foreslåede bestemmelser i § 36, stk. 5 og 6, om frihedsberøvelse omhandler udlændinge i udsendelsesposition, som ikke ønsker at medvirke til udrejsen eller udsendelsen. De foreslåede bestemmelser må på den baggrund antages at høre inden for området af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 1, litra f.

Det bemærkes herved, at der efter den foreslåede bestemmelse i § 36, stk. 5, ikke vil ske frihedsberøvelse af en udlænding, hvis udlændingens manglende medvirken er undskyldelig eller bagatelagtig. Det bemærkes endvidere, at det efter den foreslåede bestemmelse i § 36, stk. 6, er en betingelse, at en række mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige til at sikre udlændingens medvirken til udrejsen. Hertil kommer, at de foreslåede bestemmelser i § 36, stk. 5 og 6, ikke finder anvendelse, hvis udlændingen ikke kan udsendes (tvangsmæssigt) af landet grundet